

บทความวิชาการ Hot Issue

(มีนาคม 2559)

ยางพารา

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ <http://www.parliament.go.th>

ยางพารา

สวีณา พลพีชน์

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 2
กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ สามารถทำรายได้เข้าประเทศได้ปีละหลายแสนล้านบาท โดยในปี 2556 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกยางพารารวมทั้งสิ้น 249,288.97 ล้านบาท ในขณะที่ปี 2557 ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกยางพารารวมทั้งสิ้น 193,749.21 ล้านบาท (สถาบันวิจัยยาง, ม.ป.ป.)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเนื้อที่ปลูกยางพารามากเป็นอันดับสองของโลกรองจากประเทศอินโดนีเซีย มีเกษตรกรที่ปลูกยางพารารวมทั้งประเทศประมาณ 6 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ (ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย, 2558) ในปี 2557 ประเทศไทยมีเนื้อที่ปลูกยางพาราประมาณ 17.73 ล้านไร่ ได้ผลผลิต 4.20 ล้านตัน ในขณะที่ปี 2558 มีเนื้อที่ปลูกยางพาราประมาณการได้ 18 ล้านไร่ ได้ผลผลิตประมาณการ 4.43 ล้านตัน โดยประเทศอินโดนีเซียในปี 2557 มีเนื้อที่ปลูกยางพาราทั้งสิ้น 22.45 ล้านไร่ และในปี 2558 มีเนื้อที่ปลูกยางพาราประมาณการได้ 22 ล้านไร่ ได้ผลผลิต 3.17 ล้านตัน และ 3.23 ล้านตัน ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการส่งออกยางพาราเป็นอันดับหนึ่งของโลก โดยในปี 2557 ประเทศไทยมีการส่งออกยางพาราประมาณ 3.8 ล้านตัน ในขณะที่ปี 2558 มีประมาณการส่งออกประมาณ 3.91 ล้านตัน ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีการนำเข้ายางพาราจากประเทศไทยมากที่สุด โดยนำเข้าปี 2557 จำนวน 2.12 ล้านตัน และนำเข้าในปี 2558 ประมาณการ 2.10 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ ประเทศมาเลเซีย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ ในขณะที่ความต้องการใช้ยางพาราในประเทศไทยปี 2557 มีการใช้ยางพาราเพียง 541,003 ตัน และในปี 2558 มีการประมาณการใช้ยางพาราในประเทศไทยเพียง 582,000 ตัน ซึ่งถ้าคำนวณแล้วจะพบว่า มีการใช้ยางพาราในประเทศไทยเพียงประมาณร้อยละ 13 จากผลผลิตที่ผลิตได้ทั้งหมด การใช้ยางพาราในประเทศไทยจะใช้ในอุตสาหกรรมยางล้อ ぐมม็อยาง ยางยึด ยางรัดของ และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ซึ่งถ้าคิดเป็นร้อยละของการใช้ยางพาราในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของ ปี 2558 จะพบว่า ใช้ในอุตสาหกรรมยางล้อร้อยละ 66 ぐมม็อยางร้อยละ 12.16 ยางยึดร้อยละ 14 ยางรัดของ ร้อยละ 2.83 และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ร้อยละ 5 สำหรับต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกร ปี 2557 มีต้นทุนคิดเป็น 63.08 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่ปี 2558 ประมาณการต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกรประมาณ 64.61 บาทต่อกิโลกรัม (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2558)

จากอดีตที่ผ่านมา ปี 2554 จะพบว่า ราคายางพาราที่เกษตรกรขายได้ โดยเฉพาะยางแผ่นดิบคุณภาพ 3 เกษตรกรขายได้ราคาสูงถึง 129 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่น้ำยางสด เกษตรกรขายได้ 120 บาทต่อกิโลกรัม (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) แต่หลังจากนั้น ราคาของยางพาราที่เกษตรกรขายได้ได้ลดลงเรื่อยมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2559) ราคาของยางแผ่นดิบคุณภาพ 3 และน้ำยางดิบ เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 38 บาท และ 37 บาท (สถาบันวิจัยยาง, 2559) และปริมาณการส่งออก รวมทั้งมูลค่าการส่งออกยางพารา ของปี 2558 ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนสิงหาคม มีปริมาณการส่งออกรวมทั้งสิ้น 347,529 เมตริกตัน รวมมูลค่าการส่งออกยางพาราทั้งสิ้นเพียง 18,457.00 ล้านบาท ในขณะที่ปริมาณ

การส่งออกยางพาราในปี 2557 มีปริมาณทั้งสิ้น 3,770,649 เมตริกตัน มีมูลค่าการส่งออกรวมทั้งสิ้น 193,749.21 ล้านบาท (สถาบันวิจัยยาง, ม.ป.ป.) จะเห็นได้ว่าธุรกิจยางพาราของไทยมีแนวโน้มที่ไม่สดใส ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุจากผลผลิตยางพาราล้นตลาด เนื่องจากประเทศไทยได้เพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราจาก 17.73 ล้านไร่ ในปี 2557 เป็นประมาณการ 18 ล้านไร่ ในปี 2558 (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร, 2558) ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่ากลไกของราคาสินค้าขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของสินค้า นอกจากนี้ยังมีความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ในช่วงปี 2556-2557 และประเทศคู่ค้ายางพารารายใหญ่ของไทย ได้แก่ ประเทศจีน มีภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง รวมทั้งราคาน้ำมันในตลาดโลกไม่ได้เร่งตัวสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าแนวโน้มผลผลิตยางพาราของโลกได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะจากผู้ผลิตกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) ซึ่งมีการพัฒนาทางการผลิตที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเทศเวียดนาม ซึ่งมีตลาดส่งออกหลัก คือ ประเทศจีน เหมือนประเทศไทย ทำให้ส่งผลกระทบต่อราคายางพาราของไทย แต่อย่างไรก็ตาม คุณภาพยางพาราของไทย ยังได้เปรียบคู่แข่ง เนื่องจากมีความยืดหยุ่นสูงกว่า และเป็นที่ยอมรับของตลาดมากกว่า รวมทั้งเหมาะแก่การนำไปใช้ผลิตผลิตภัณฑ์ยางได้หลากหลายประเภท แต่ในอนาคต ถ้าคู่แข่งทางการค้าโดยเฉพาะประเทศเวียดนามสามารถขยายการผลิตและพัฒนาคุณภาพยางได้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก็จะส่งผลกระทบต่อระดับการแข่งขันของไทยในตลาดจีนได้ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2558) จากกรณีดังกล่าวที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น น่าจะเป็นสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจยางพาราของไทย ทำให้ราคายางพาราและความต้องการใช้ยางพาราของไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (นายกรัฐมนตรี) เข้าใจถึงปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวสวนยางพารา จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา และเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหาราคายางพาราตกต่ำ อาทิ

- **โครงการสนับสนุนสินเชื่อผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง วงเงินสินเชื่อ 15,000 ล้านบาท** ประเภทสินเชื่อ เงินกู้ระยะยาว Term Loan (T/L) ระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี (ระยะเวลาปลอดชำระเงินต้นธนาคาร พิจารณาตามความจำเป็นของธุรกิจ) อัตราดอกเบี้ยพิจารณาตามความเสี่ยงของผู้ประกอบการตามเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนด ภายในกรอบวงเงินตามที่กำหนด คือ 15,000 ล้านบาท (สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี, 26 มกราคม 2559)

- **แผนส่งเสริมการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง เพื่อขยายตลาดส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์** โดยในปี 2559 มีแผนส่งเสริมการส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง โดยสั่งการให้สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ 61 แห่ง เร่งจัดคณะผู้ซื้อจากต่างประเทศมาประเทศไทย เริ่มจากผู้นำเข้ายางพาราจากกัมพูชามาเจรจาการค้า ณ ประเทศไทย ระหว่างวันที่ 24-27 มกราคม 2559 นอกจากนี้ มีกำหนดการจะนำผู้ประกอบการไทย 96 บริษัท เข้าร่วมงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ 4 ครั้ง ในไต้หวัน อิตาลี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และเยอรมนี และนำคณะผู้แทนการค้าไทย 100 บริษัท ไปเจรจาการค้ายางพาราและผลิตภัณฑ์ ณ ประเทศอิหร่าน เม็กซิโก ปานามา โคลัมเบีย แอฟริกาใต้ เคนยา และแทนซาเนีย (สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี, 12 มกราคม 2559)

- **ขออนุมัติงบประมาณเพิ่มเพื่อดำเนินโครงการชดเชยรายได้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง** ภายในวงเงินงบประมาณ จำนวน 307,998,400 บาท ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ ประกอบด้วยเงินชดเชยรายได้ให้แก่เกษตรกร ในวงเงิน 302,990,000 บาท จากเงินทุนสภาพคล่องของธนาคารเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และค่าบริหารจัดการและค่าธรรมเนียมการโอนเงินของ ธ.ก.ส. อนุมัติกรอบวงเงินรวม 5,008,400 บาท โดยการดำเนินโครงการชดเชยรายได้แก่เกษตรกรรชาสวนยางดังกล่าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาดำเนินการไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนเพื่อประโยชน์สูงสุดของทางราชการและประชาชนโดยรวมต่อไป (สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี, 22 ธันวาคม 2559)

- **แนวทางในการแปรรูปยางพาราเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559** เห็นชอบในหลักการให้ทุกหน่วยงานดำเนินการตามแนวทางในการแปรรูปยางพาราเป็นผลิตภัณฑ์จำนวน 4 โครงการ ที่ได้รับความเห็นชอบให้ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 แล้ว โดยนำมาดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และโครงการของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) ในการจัดทำยางปูพื้นลู่วิ่งลานกรีฑาตามมาตรฐานสากลและยางปูพื้นลู่วิ่งลานกรีฑาตามมาตรฐานท้องถิ่นจำนวน 14 สนาม โดยให้หน่วยงานกำหนดให้ผู้รับจ้างผลิตผลิตภัณฑ์ยางตามโครงการซื้อขายพาราจากการยางแห่งประเทศไทยในอัตรา กิโลกรัมละไม่ต่ำกว่า 60 บาท และกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีโครงการสร้างถนนใหม่บำรุงรักษาและซ่อมแซมถนนลาดยางมะตอย ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ทุกหน่วยงานปรับแก้โครงการให้มีการใช้ยางพาราร้อยละ 5 สำหรับกรณีที่หน่วยงานได้เริ่มกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้างไปก่อนแล้ว และสามารถปรับแก้ไขให้มีการใช้ยางพาราเพิ่มขึ้นได้ ให้สามารถปรับระยะเวลาตามนโยบายการเร่งรัดการใช้จ่ายของภาครัฐที่จะต้องลงนามในสัญญา ภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ไปได้อีกจนถึงวันที่ 31 มกราคม 2559 (สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี, 3 พฤศจิกายน 2558)

- **เห็นชอบมติการประชุมคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ ครั้งที่ 3/2558 และแนวทางดำเนินการตามโครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรรชาสวนยาง** (สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี, 3 พฤศจิกายน 2558) ได้แก่

1. โครงการสนับสนุนสินเชื่อผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ยางพารา วงเงินสินเชื่อ 15,000 ล้านบาท
2. โครงการชดเชยรายได้แก่เกษตรกรรชาสวนยาง ไร่ละ 1,000 บาท เห็นชอบให้ขยายระยะเวลาโครงการ จากเดิมสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2558 เป็นสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2558
3. โครงการสนับสนุนสินเชื่อเกษตรกรรชาสวนยางรายย่อยเพื่อประกอบอาชีพเสริมครัวเรือนละ 100,000 บาท เนื่องจากมีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นมากกว่าเป้าหมาย จึงมีความจำเป็นต้องขยายวงเงินสินเชื่อและค่าชดเชยดอกเบี้ยเพิ่มเติม
4. โครงการสนับสนุนสินเชื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนแก่ผู้ประกอบการยาง วงเงิน 10,000 ล้านบาท
5. เห็นชอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รองประธานคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ (กนย.) ทหารีร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแนวทางการสร้างความเข้มแข็ง และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรรชาสวนยาง โดยให้อยู่ภายใต้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก (WTO) โดยให้นำข้อสรุปเสนอประธาน กนย. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

6. เร่งรัดให้หน่วยงานและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มการใช้ยางพาราแปรรูป ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น และสร้างความเข้าใจ รวมถึงสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ยางพาราในประเทศ

สำหรับแนวทางดำเนินการตามโครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยางมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. **กลุ่มที่ 1 กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางผู้มีเอกสารสิทธิ์** ประกอบด้วยเจ้าของสวนยาง และหรือผู้เช่า และคนกรีดยางในสัดส่วนร้อยละ 60:40 อัตราไร่ละ 1,500 บาท จำนวน 850,000 ครัวเรือน ที่มีสวนยางเปิดกรีดไม่เกิน 15 ไร่ และกรณีครัวเรือนที่มีสวนยางเปิดกรีดเกินกว่า 15 ไร่ขึ้นไป ให้ไม่เกิน 15 ไร่ สำหรับทะเบียนเกษตรกรใช้ข้อมูลจากกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2557/58 ประกอบการดำเนินการ โดย

1.1 **เจ้าของสวนยาง/ผู้เช่าสวนยาง 900 บาทต่อไร่** ครัวเรือนละไม่เกิน 15 ไร่ แบ่งเป็น การสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปัจจัยการผลิต 700 บาทต่อไร่ และสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต 200 บาทต่อไร่

1.2 **คนกรีดยาง 600 บาทต่อไร่** ครัวเรือนละไม่เกิน 15 ไร่ เพื่อช่วยค่าครองชีพคนกรีดยาง

1.3 **วงเงินงบประมาณ 13,132.50 ล้านบาท** แยกเป็นงบประมาณสำหรับสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง วงเงิน 12,750 ล้านบาท และค่าบริหารจัดการร้อยละ 3 วงเงิน 382.50 ล้านบาท

2. **กลุ่มที่ 2 กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์**

มอบหมายให้การยางแห่งประเทศไทย (กยท.) ร่วมกับสภาเกษตรกรแห่งชาติ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหาข้อยุติในประเด็นข้อกฎหมาย ก่อนพิจารณาดำเนินการต่อไป

อย่างไรก็ตาม หลังจากได้มีมติคณะรัฐมนตรีเพื่อแก้ไขปัญหายางพาราตกต่ำนั้น ปัจจุบันได้มีความคืบหน้าในการดำเนินการแก้ไขปัญหาราคายางพาราตกต่ำ สรุปได้ดังนี้

- จากมติที่ประชุมระดับรัฐมนตรีสภาไตรภาคียางระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2558 ณ กรุงจาการ์ตา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของประเทศไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าของประเทศอินโดนีเซีย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมขึ้นปฐมและสินค้าโภคภัณฑ์ของประเทศมาเลเซีย ภายใต้ความร่วมมือของสภาความร่วมมือไตรภาคียางพารา มีความเห็นว่าการค้ายางธรรมชาติที่ลดลงและส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของเกษตรกรชาวสวนยางทั้ง 3 ประเทศ รัฐบาลของทั้ง 3 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ได้ตกลงที่จะลดปริมาณการส่งออกยางธรรมชาติเป็นจำนวน 615,000 ตัน โดยแบ่งตามปริมาณสัดส่วนการผลิตจาก 3 ปีล่าสุด คือ ประเทศไทย 324,005 ตัน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย 238,736 ตัน และประเทศมาเลเซีย 52,259 ตัน ในช่วงระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2559 ถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2559 ขณะเดียวกันเพื่อเป็นการลดปริมาณอุปทานยางธรรมชาติในตลาดโลกลงไปอีก ทั้ง 3 ประเทศ ตกลงที่จะใช้มาตรการบริโภคยางพาราในประเทศให้มากขึ้น ทั้งการนำมาใช้เป็นส่วนผสมของถนนยางพารา แผ่นรองรางรถไฟ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่เหมาะสมในแต่ละประเทศ ทั้งนี้ รัฐมนตรีของทั้ง 3 ประเทศ มีความเชื่อมั่นว่า การใช้มาตรการลดปริมาณการส่งออก และเพิ่มการใช้ภายใน

ประเทศให้มากขึ้นนี้ จะช่วยผลักดันและแก้ไขปัญหาราคายางพาราตกต่ำ ให้กลับสู่ระดับราคาที่ยุติธรรมเหมาะสมแก่เกษตรกร (“กระทรวงเกษตรฯ เผยความร่วมมือสภาไตรภาคียา”, 4 กุมภาพันธ์ 2559)

- รัฐบาลจะเร่งเพิ่มปริมาณการใช้ยางในประเทศให้มากขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มจำนวนโรงงานแปรรูปยาง เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์แปรรูปภายในประเทศ และส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศให้มากขึ้นกว่าการส่งออกเป็นยางดิบขั้นต้น ซึ่งในปี 2559 จะต้องมีความชัดเจนให้ได้ เพราะในแต่ละปีประเทศไทยผลิตยางดิบได้ประมาณปีละ 4 ล้านตัน แต่มีการใช้ภายในประเทศเพียง 5 แสนตันเท่านั้น ขณะเดียวกัน เกษตรกรชาวสวนยางอย่างพึ่งราคายางเพียงอย่างเดียว ต้องสร้างรายได้เสริมในสวนยางที่รัฐมีโครงการให้กู้เงิน 1 แสนบาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 2 เพื่อทำการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งน่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะให้เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่สวนยางเพิ่มรายได้ (“รัฐมนตรีเกษตรฯ ลงพื้นที่อีสาน”, 29 มกราคม 2559)

- ตามที่กระทรวงเกษตรฯ โดยการยางแห่งประเทศไทย ได้เริ่มดำเนินการเปิดจุดรับซื้อขาย จำนวน 834 แห่งทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม 2559 ที่ผ่านมา ตามโครงการส่งเสริมการใช้งานในหน่วยงานภาครัฐทั่วประเทศ ประกอบด้วย ยางแผ่นดิบชั้นสาม 45 บาท/กก. ยางก้อนถ้วย 42 บาท/กก. น้ำยางดิบ 41 บาท/กก. จากผลการดำเนินการขณะนี้ พบว่า มีการรับซื้อขายแล้ว จำนวน 141.63 ตัน จากเกษตรกร จำนวน 1,429 ราย แบ่งเป็น ยางแผ่นดิบ จำนวน 84.27 ตัน น้ำยางสด จำนวน 10.80 ตัน ยางก้อนถ้วย จำนวน 47.29 ตัน สำหรับความคืบหน้าผลการจ่ายเงินให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง เจ้าของสวนยาง จำนวน 42,770 ครอบครัว จำนวนเงิน 359,072,775 บาท คนกรีดยาง จำนวน 40,856 ครอบครัว จำนวนเงิน 226,763,100 บาท รวมทั้งสิ้น จำนวน 83,626 ครอบครัว จำนวนเงิน 585,835,875 บาท จากข้อมูลการรับแจ้งเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ แล้ว จำนวน 350,882 ครอบครัว (“เกษตรฯ แจงคืบหน้ารับซื้อขาย/จ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยาง”, 27 มกราคม 2559)

- กรมมีมติอนุมัติงบประมาณในการซื้อขายโดยตรงจากเกษตรกร โดยให้การยางแห่งประเทศไทย (กยท.) รับซื้อขายจากเกษตรกรสวนยางรายย่อยในลักษณะประกอบธุรกิจ งบประมาณจำนวน 5,479 ล้านบาท แบ่งเป็นวงเงินรับซื้อจากเกษตรกรสวนยาง 4,500 ล้านบาท เป็นค่าจ้างแปรรูป ค่าขนส่ง 739 ล้านบาท ค่าเก็บรักษา 150 ล้านบาท ค่าดำเนินการของหน่วยงานตามที่จ่ายจริงไม่เกินร้อยละ 2 วงเงิน 90 ล้านบาท ภายใต้หน่วยงานที่รับผิดชอบหลักคือ กยท. และหน่วยงานสนับสนุนอีก 4 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์การคลังสินค้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และสำนักงานประมาณ

ด้านความคืบหน้ามาตรการ “สร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง” โครงการชดเชยรายได้แก่ชาวสวนยางและคนกรีดยาง ไร่ละ 1,500 บาท ไม่เกินครัวเรือนละ 15 ไร่ นั้น มีจำนวนเกษตรกรในฐานข้อมูลของการยางแห่งประเทศไทย (กยท.) แล้ว 798,919 ครัวเรือน แบ่งเป็น ชาวสวนและกรีดยาง 253,026 คน คนกรีดยาง 7,049 คน ชาวสวนจ้างต่างด้าว 30,453 คน จากนั้นเจ้าหน้าที่ระดับตำบลและอำเภอจะรับรองสิทธิ เริ่มดำเนินการระหว่างวันที่ 20-21 มกราคม 2559 มีเกษตรกรได้รับการรับรองสิทธิแล้ว 103,799 คน และการยางแห่งประเทศไทย (กยท.) จะประมวลข้อมูลส่ง ธ.ก.ส. ในวันที่ 21-22 มกราคม 2559 และจะโอนเงินเข้าบัญชีเกษตรกรในวันที่ 22-24 มกราคม 2559 (“กระทรวงเกษตรฯ เผยความคืบหน้ามาตรการรับซื้อขายพารา”, 20 มกราคม 2559)

- โครงการรับซื้อขายพาราจากเกษตรกรชาวสวนยางรายย่อยปริมาณ 100,000 ตัน ซึ่งจะรับซื้อขายแผ่นรมควัน ชั้น 3 ที่ราคา 45 บาท/กก. ยางก้อนถ้วยและน้ำยางสด จะเริ่มดำเนินการได้ภายใน 25 มกราคม 2559

โดยมีเงื่อนไขเพิ่มเติมคือ สามารถรับซื้อในปริมาณ 150 กก./คน และมีการตั้งจุดรับซื้อภายในพื้นที่ภาคใต้ 2,000 จุด ภาคเหนือและอีสาน 1,000 จุด

นอกจากมาตรการรับซื้อยางพาราแล้ว รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางกว่า 15 มาตรการทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้ว 4 มาตรการ อาทิ โครงการชดเชยรายได้แก่ชาวสวนยางและคนกรีดยาง ไร่ละ 1,500 บาท ไม่เกินครัวเรือนละ 15 ไร่ โครงการสนับสนุนสินเชื่อเกษตรกรชาวสวนยางเพื่อประกอบอาชีพเสริม วงเงิน 10,000 ล้านบาท และได้ขยายวงเงินเป็น 15,000 ล้านบาท ซึ่งมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแล้วกว่า 100,000 ราย (“กระทรวงเกษตรฯ เดินหน้ามาตรการรับซื้อยาง ระบุปริมาณรับซื้อ 150 กก./คน”, 15 มกราคม 2559)

- เนื่องจากการที่นายกรัฐมนตรี ต้องการให้ทุกหน่วยราชการมีการใช้ยางพาราภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยในส่วนของกระทรวงเกษตรฯ ได้หารือถึงการใช้ง่ายพาราในประเทศของส่วนราชการโดยใช้งบประมาณปี 2559-2560 คาดว่าจะมีปริมาณการใช้ง่ายพาราภายในประเทศ ในปี 2559 จำนวนทั้งสิ้น 25,580.34 ตันยางแห้ง แบ่งเป็นปริมาณการใช้ง่ายพาราจากงบปกติ จำนวน 434.07 ตันยางแห้ง และปริมาณการใช้ง่ายพาราจากงบกลาง จำนวน 25,146.27 ตันยางแห้ง สำหรับปริมาณการใช้ง่ายพาราในประเทศ ในปี 2560 คาดว่าจะมีปริมาณการใช้ง่ายพาราภายในประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 11,025.35 ตันยางแห้ง (“ปลัดกระทรวงฯ เรียก 8 หน่วยงานในสังกัด เร่งพิจารณาแนวทางการใช้ง่ายพาราในประเทศ”, 11 มกราคม 2559)

- การสนับสนุนการใช้ง่ายพาราในการทำถนนมีสัดส่วนนำไปใช้ได้เพียงร้อยละ 5 เท่านั้น จากสถานการณ์ดังกล่าว กระทรวงเกษตรฯ ได้วางแผนแก้ไขปัญหาด้านยางพารา 2 ลักษณะพร้อม ๆ กัน คือ 1) การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้ใช้ง่ายพาราในการทำถนนโดยผ่านกระทรวงคมนาคม จำนวน 20,000 ตัน และให้ อบต./อบจ. ใช้ง่ายพาราในการสร้างสนามฟุตบอล ปูพื้นสนามกีฬา เป็นต้น 2) การแก้ปัญหายางพาราเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต รัฐบาลได้อนุมัติเงินจำนวน 10,000 ล้านบาท สำหรับโครงการสนับสนุนสินเชื่อเกษตรกรชาวสวนยางรายย่อยเพื่อประกอบอาชีพเสริม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรประกอบอาชีพเสริมในสวนยาง ช่วยให้มีรายได้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการทำสวนยางพาราเพียงอย่างเดียว ซึ่งในขณะนี้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ 159,270 ราย ได้รับอนุมัติเงินสนับสนุนในการประกอบอาชีพเสริมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) แล้ว 96,563 ราย และเมื่อ 8 ธันวาคม 2558 ที่ผ่านมา ขอยางพาราเพิ่มและได้รับงบประมาณเพิ่มอีก 5,000 ล้านบาท รวมทั้งสิ้น 15,000 ล้านบาท ขณะนี้เหลือเงินประมาณ 2,861 ล้านบาท ทั้งนี้ จะมีการขยายระยะเวลารับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ เพิ่มเติม ตั้งแต่ 15 มกราคม 2559 เป็นต้นไป (“เกษตรฯ เดินหน้าแก้ปัญหายางพาราครบวงจร”, 11 มกราคม 2559)

สรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจะเห็นว่า ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ สามารถทำรายได้เข้าประเทศได้ปีละหลายแสนล้านบาท แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่าธุรกิจยางพาราของไทยมีแนวโน้มที่ไม่สดใส ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากหลายประการ อาทิ ผลผลิตยางพาราล้นตลาด อุปสงค์และอุปทานของสินค้า ความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ในช่วงปี 2556-2557 ประเทศคู่ค้ายางพารารายใหญ่ของไทย ได้แก่ ประเทศจีน มีภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง ราคาน้ำมันในตลาดโลกไม่ได้เร่งตัวสูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีผู้ผลิตยางพารากลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) ซึ่งมีการพัฒนาทางการผลิตที่ดีขึ้น

อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหลายสาเหตุดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อราคายางพาราของไทย ซึ่งรัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (นายกรัฐมนตรี) เข้าใจและตระหนักถึงปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวสวนยางพารา จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา และเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหาราคายางพาราทกต่ำ แต่อย่างไรก็ตามผู้ทำการศึกษา มีความเห็นว่า ประเทศไทยจะสามารถพัฒนาธุรกิจยางพาราเพื่อแข่งขันทางการค้ากับต่างประเทศได้นั้น ควรจะมีการลดพื้นที่ปลูกยางพาราเพื่อปลูกพืชอื่นทดแทนที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า และการปลูกยางพารานั้นควรเน้นปลูกยางพันธุ์ดีให้ผลผลิตสูง รวมทั้งผลผลิตยางที่ได้ควรมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการผลิตยางที่มีความยืดหยุ่นสูง (ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้เปรียบในเรื่องนี้อยู่แล้ว) ทั้งนี้เนื่องจากประเทศเวียดนาม ซึ่งมีตลาดส่งออกหลัก คือ ประเทศจีน เหมือนประเทศไทย ได้มีการพัฒนาทางการผลิตยางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ประเทศไทยควรเน้นและพัฒนาการแปรรูปยางเพื่อการส่งออกด้วย เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทย ส่งออกยางในรูปวัตถุดิบเป็นส่วนใหญ่รวมทั้งควรมีการกระตุ้นและสนับสนุนให้มีการใช้ยางพาราภายในประเทศให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ซึ่งถ้ามีการดำเนินการดังกล่าวได้อย่างยั่งยืน ธุรกิจยางพาราของประเทศไทยน่าจะกลับมาสดใสได้เหมือนดังเดิม

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรฯ เดินหน้ามาตรการรับซื้อยาง ระบุปริมาณรับซื้อ 150 กก./คน. (15 มกราคม 2559). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-40-18.html>
- กระทรวงเกษตรฯ เผยความคืบหน้ามาตรการรับซื้อยางพารา และโครงการจ่ายเงินชดเชย ไร่ละ 1,500. (20 มกราคม 2559). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-40-18.html>
- กระทรวงเกษตรฯ เผยความร่วมมือสภาไตรภาคียาง. (4 กุมภาพันธ์ 2559). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-40-18.html>
- เกษตรฯ เดินหน้าแก้ปัญหายางพาราครบวงจร. (11 มกราคม 2559). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-40-18.html>
- เกษตรฯ แจงคืบหน้ารับซื้อยาง /จ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยาง ชี้ป้องกันทุจริตทุกระบวนการ พร้อมรับแจ้งหากพบช่องโหว่. (27 มกราคม 2559). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-40-18.html>
- ปลัดเกษตรฯ เรียก 8 หน่วยงานในสังกัด เร่งพิจารณาแนวทางการใช้ยางพาราในประเทศ ในปี 2559 – 2560. (11 มกราคม 2559). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-40-18.html>
- รัฐมนตรีเกษตรฯ ลงพื้นที่อีสาน. (29 มกราคม 2559). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-ministry/2012-08-15-09-40-18.html>
- ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย. (2558). ฝ่าวิกฤติยางพาราไทยปี 58 : ทางเลือก & ทางรอดของชาวสวนยาง ท่ามกลางแรงกดดันด้านราคา. ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย, 21(2609), 1-5.
- สถาบันวิจัยยาง. (ม.ป.ป.). มูลค่ายางส่งออกแยกตามประเภท. สืบค้น 22 มกราคม 2559 จาก http://www.rubberthai.com/statistic/stat_index.htm
- _____. (2559). ราคาประมูลและปริมาณยางแผ่นดิบที่ซื้อขาย ณ ตลาดกลางยางพารา ปี 2534-ปัจจุบัน. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2559 จาก http://www.rubberthai.com/price/price_index.htm
- สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี. (12 มกราคม 2559). มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-summary-cabinet-meeting/item/99150-สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี-12-มกราคม-2559.html>
- _____. (22 ธันวาคม 2558). ขออนุมัติงบประมาณเพิ่มเพื่อดำเนินโครงการชดเชยรายได้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-summary-cabinet-meeting/item/98603-สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี-22-ธันวาคม-2558.html>

- _____. (26 มกราคม 2559). **โครงการสนับสนุนสินเชื่อผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ยางวงเงินสินเชื่อ 15,000 ล้านบาท**. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-summary-cabinet-meeting/item/99835-สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี-26-มกราคม-2559.html>
- _____. (3 พฤศจิกายน 2558). **แนวทางในการแปรรูปยางพาราเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในสวนราชการ และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ปีงบประมาณพ.ศ. 2559**. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-summary-cabinet-meeting/item/98603-สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี-22-ธันวาคม-2558.html>
- _____. (3 พฤศจิกายน 2558). **สรุปมติการประชุมคณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ ครั้งที่ 3/2558 และแนวทางดำเนินการตามโครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง**. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.thaigov.go.th/index.php/th/news-summary-cabinet-meeting/item/96997-สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี-3-พฤศจิกายน-2558.html>
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2558). **สถานการณ์สินค้าเกษตรที่สำคัญและแนวโน้ม ปี 2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร